

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ:
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108—00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

A bányászat a t. Házban.

E hó hatodikán a képviselőházban letárgyalták a pénzügyi tárca költségvetését.

A költségvetési vita közben szóba került a bányászatnak néhány égető kérdése is.

Mi folyó évi 13-ik számunkban már megemlékeztünk a bányászati költségvetésről. Minthogy a pénzügyminiszter ur javaslatát ebben a tekintetben is változatlanul elfogadta a képviselőház, a bányászati költségvetésre ez alkalommal fölösleges volna visszatérnünk.

Azonban szükséges az, hogy azokról az égető és elodázhatatlan kérdésekről rövideden szóljunk egynéhány szót, amelyek a képviselőházban a bányászati költségvetés tárgyalása alkalmával elhangzottak.

A magyar bányászat ritkán részesül abban a szerencsében, hogy bajairól és megoldatlan kérdéseiről a parlamentben beszéljenek. De nemcsak a népképviselők előtt ritka és ismeretlen fogalom a magyar bányászat, hanem az egész ország közvéleménye előtt is.

Innen van, hogy hazánk különben elég fogékony közönsége nem igen érdeklődik a bányászat iránt. Pedig a bányászatnak megoldatlan kérdései legnagyobbbrészt igen közelről érintik közgazdasági életünket is.

Az állami fémbányászat deficitjét mindnyájan egyaránt nyögjük. A gázkutatásokra elköltött milliók az adófizető polgárok zsebéből vándoroltak elő.

Bányászatunk sorsa tehát édesmindnyájunkat nagyon is közelről érdekel. Hogy a bányászatról mégis olyan kevés szó esik, annak oka egyrészt az, hogy közönségünk ugyszólván alig tud valamit bányászatunkról, másrészt pedig, hogy bányászati szakembereink a közönség számára egyáltalán nem közlékenyek. Mintha csak egyenest azon dolgoznának, hogy a közönség mennél kevesebbet tudjon meg a bányászatról.

Ezért van, hogy közönségünk a bányászat iránt nem érdeklődik.

Magának a bányászatnak kimondhatatlan kára van abból, hogy vele szemben a közvélemény nem gyakorolhatja kellő mérvben ellenőrző kritikáját.

Ez ellenőrzés nélküli gazdálkodás egyik szomorú betegsége bányászatunknak.

A bányászat ismeretlen volta az oka annak, hogy a közvéleményt hidegen hagyja a bányásztechnikusok minden olyan mozgalma, amellyel anyagi helyzetükön igyekeznek segíteni.

Akik erőszakkal elhúzódnak a közvélemény elől, azok nem is várhatják annak hatalmas támogatását.

A közvélemény nyomása nélkül pedig aligha érik el bányásztechnikusaink azt, amire — nézetünk szerint — feltétlen joguk van tudásuk és veszélyes életfoglalkozásuk alapján.

Bányamérnökeink közül csak igen kevés jut abba a szerencsés helyzetbe, hogy képviselő legyen. Ez is igen nagy hátránya a szaknak, hogy tagjai teljesen elmerülnek foglalkozásuk körében s a kiemelkedőbb állásokba nem igen jut bányamérnök, aki aztán ezen a polcon segíthetne munkálkodásával ugy a szakon, mint volt szaktársainak ügyén.

Jelenleg a parlamentnek csak egy bányamérnök tagja van

Münnich Kálmán hosszú bányászati gyakorlata alatt tiszteletet és tekintélyt vívott ki magának szaktársai között. Pályafutása és parlamenti működése kétségtelenül tisztessége magának a bányamérnöki szaknak is.

A bányászat és bányamérnöki kar csak hálás lehet Münnich Kálmánnak, hogy a költségvetési vita alkalmával bányászatunknak néhány égetően sürgős, megoldásra váró kérdését a törvényhozás elé hozta.

Ezek közül mi most csak a három legfontosabb kérdéshez akarunk néhány megjegyzést fűzni.

Münnich az állam *vasbánya vásárlására, a bányatörvény revíziójára és a bányahatósági tisztviselők helyzetére* hívta föl a törvényhozás figyelmét.

Lássuk ezeket a kérdéseket.

Szerintünk is helyes politika az, ha az állam akkor, amikor olyan nagy országunkból a vasérc-kivétel, minden reális módon biztosítani igyekszik az állami vasgyárak vasérc-tartalékát. Az eddi vásárlások ebből a szempontból indokolhatók.

Bár szakkörökben az a vélemény, hogy ezekkel a vásárlásokkal is lehetett volna még várni. A mostani nehéz gazdasági helyzetben a mavánvállalatok nem hajlandók még reményteljes területek megszerzésére sem. Az állam tehát a megvásárolt bányákat és területeket megvásárolhatta volna sokkal kedvezőbb pénzvviszonyok között is.

De ami megtörtént, arról nem akarunk beszélni.

Nem hisszük, hogy Münnichnek a jövőre való célása az állam újabb vasbánya vagy ércterület vásárlásának beharangozását jelentené. A dusabb és a technika mai fejlettsége mellett haszonnal kohósítható vasérctelepek ma már mind le vannak foglalva. Ami pedig bányaspekulánsok kezén van, annak értéke legalább is fölötte kétes.

Mi tehát nem akarjuk azt föltételezni a pénzügyi kormányról, hogy az ország mostani nehéz — mondhatni rettenetes — pénzügyi helyzetében újabb milliókat vagy csak ezreket is fog elvonni a hasz-

nosabb beruházásoktól csak azért, hogy egy pár üzérkedő megkapja a maga meg nem érdemelt nemzeti ajándékát.

Mi a bányászati viszonyokat nagyon is közelről ismerjük. Biztosíthatjuk az államot, hogy a magánvállalatok ma vagy a közeljövőben *semmi hajlandóságot sem mutatnak* vasérctelepek vásárlására.

Az állam még évtizedek múlva is nagyon ráér megszerezni azokat a vasterületeket, amelyeket a magán társaságok sok házalás után visszautasítottak, mert ezek a területek nézetük szerint sikerrel nem kecsegtetnek.

A bányatörvény revízióját az egész ország bányászközönsége a legnagyobb örömmel venné.

A mi szomorú állapotainkra jellemző, hogy a legutóbbi bányatörvényjavaslat kidolgozása óta már több mint tíz esztendő mulott el és ma talán megszűnt vagyunk a revíziótól, mint valaha.

A pénzügyminiszter ur érvelését sajnálatunkra, nem tehetjük magunkávé. A bányatörvény revíziója nem késhetik amiatt, mert a szénterületek már mind biztosítva vannak. A szénjog rendezése a területfolytatással még ma sincsen teljesen kikapcsolva a bányatörvény égető kérdései közül.

A bányatörvény fogyatékosága e tekintetben egyenesen az oka annak, hogy szénbányászatunk nem tudja a belföldi fogyasztást sem pótolni. A közgazdaság szempontjából sehogyan sem helyes politika, hogy egyesek merő számításból értékes szénterületeket tartanak lekötve és vonnak el a bányászattól. Egy korszerű bányatörvény mellett ez teljesen lehetetlen volna.

A munkáskérdés nem csupán a társládák fenntartásának vagy fenn nem tartásának a kérdése körül forog. Amely ügyvédnek volt már dolga bányamunkás kérdéssel, az igazat fog nekünk adni, hogy a bányamunkás és munkaadójának jogviszonya a legrendezettelebb enemi viszony a művelt világon.

Maguk a bányahatóságok is homlokegyenest ellenkező határozatokat hoznak egymással teljesen azonos esetekben. Sőt még a főbányahatóság döntései sincsenek mindenkor összhangban egymással.

A bányajogot ma kuszáltsága miatt csakis hosszú bányahatósági gyakorlattal lehet valamennyire megismerni.

A bányatörvény helyes megalkotására *elég kerserves* tapasztalat áll már rendelkezésre. Igazán teljesen érthetetlen, hogy illetékes helyen mégis mennyire fájnak ennek a kérdésnek gyökeres megoldásától.

Ha bányahatóságunk nem lenne annyira hivatásának magaslatán, elavult bányatörvényünkkel meg lehetne akasztani egész bányászatunkat. De amilyen dicséret illeti meg bányahatóságunkat azért a ténykedéséért, hogy az elavult és a kisipari bányászatra készült bányatörvényünket úgy képes nem kis leleményességgel csürni-csavarni, hogy a nagyipari bányászat is virágzásnak indult, ez a tény annál szomorubb a jogbiztonság szempontjából. Ezért aztán törvényes rendelkezés hiányában az egyes bányá-

kapitányságok intézkedései a legélesebben ellent mondanak egymásnak.

A bányatörvény revíziója tehát a sürgős szükség. Ettől az igazságtól hivatalos nyilatkozattal nem lehet eltéríteni a szakközönséget és a bányajoggal foglalkozó jogászaikat.

Azt a szempontot sem tudjuk megérteni, amely a főiskolán élvezett segélydíjjal teljesen elintéztnek akarja tekinteni a bányahatósági tisztviselők jogos igényeit.

Ez teljesen új szempont.

Valamikor a pénzügyi kormány ígéretekkel édesgette a selmeci főiskolára a végzett jogászokat. Volt is valamelyes terv a bányahatóságok fokozatos fejlesztésére. Egy idő óta azonban megakadt minden.

Ma a bányahatósági tisztviselők rosszabbul vannak, mint a többi állami hivatalnokok.

Ha valaki husz éves korában elmegy számtisztnek tizenkét év múlva okvetlen legalább a IX rangosztályban van. A külföldet járt, doktori diplomát és bányamérnöki oklevelet szerzett, 32 éves bányahatósági tisztviselőik közül egész csomó van a X. rangosztályban.

Az iskolatársak, egyszerű végzettséggel, ma már mind megelőzték bányahatósági kollégáikat, akikre pedig egykor kettős végzettségükért irigykedve néztek.

A bányahatósági tisztviselők hátrányban vannak az állami bányamérnökökkel szemben is, mert sem 50 százalékos tantiémet, sem fajárandóságot nem kapnak, mint az állami bányamérnökök.

Eddig a bányahatósági tisztviselőket a gyorsabb előmenetellel kárpótolták.

Vagy ezekért az anyagi hátrányokért, a kettős-irányú és kivételes szellemi képességet föltételező foglalkozásért is elegendő az ezer koronás bányahatósági segélydíj?

Ha ez így volna, akkor az állam a képzelhető legnagyobb uzsorás. Három-négyezer koronáért egy egész életen keresztül óhajtja kihasználni és mellőzni bányajogászaikat, akikre szakközönségünk olyan büszke és akiknek működését olyan megérdemelt elismerésére méltatta a pénzügyminiszter ur is.

Ha a gáznál lehet a „*pénzügyi helyzethez*“ képest 30—50 koronás napidíjjal kárpótolni a bányamérnököket, akkor, kérdezzük, helyes politika-e, hogy 7—8—10 korona napidíjjal kénytelenek a bányahatósági mérnökjogászok osztani az igazságot a hatalmas és egymással harcban álló bányatársaságok között?

A bányahatósági tisztviselőket mindenütt a világon igyekeznek jobban fizetni, mint az egyszerű mérnököket.

Nálunk úgy vélik, hogy foglalkozásuk nehézségeiért egyszersmindenkorra meg vannak fizetve a *bányahatósági segélydíjjal*.

Ha a bányahatósági tisztviselők helyzetén méltányos előmenetellel nem segítenek, kétségtelen, hogy a fiatalabb tisztviselők lassanként mind otthagyják a hivatalukat. Ennek a jele már is mutatkozik.

Mert furcsa az, hogy egy kincstári bányai igazgató

Luftfilter

G. A. Schütz

Maschinenfabrik
Abt.: Luftfilterbau

Wurzen, Sa.

baut als
besondere
Spezialität

lehet miniszteri tanácsos. Ez állás egy bányakapitánynak pedig már elérhetetlen. Pedig közismert tény, hogy egy bányakapitány milyen kiváltságos tehetséget kívánó állást tölt be.

A bányahatóságok anyagi helyzetük javítását csakis lankadatlan agitációval érhetik el. Ebben a tekintetben a szakközönség szimpátiája és támogatása mögöttük áll.

Mi, amint eddig sikraszálltunk ezért a kérdésért, nem hagyjuk azt nyugodni mindaddig, amig illetékes helyen a kielégítő megoldást meg nem találják.

A megoldás pedig nem késhet sokáig, mert a pénzügyminiszter ur szavaival élve: *„A bányahatósági tisztviselői kar olyan kiváló munkát végez és annyira hivatásának magaslatán áll, hogy kétségtelenül megérdemli, hogy a pénzügyi helyzet által megengedett mértékben előmeneteli viszonyainak és megélhetésének javításáról az állam gondoskodjék.”*

Mi hinni szeretjük, hogy ezt az elismerést tettek is fogják követni!

A munkáskérdés társadalmi nézőpontból.

Irta: *dr. Hajdu Lajos*, m. kir. főbányabiztos.

II.

A kisbányászatnak a nagybányászat által való felszívása napjainkban is egyre tart s hovatovább a kisbányászat teljes elsorvadásával, gemmisülésével fog végződni. Ez természetes is, mert a nagytőke erejét jobban kifejtheti, nyeresége, gyarapodása biztos és aránytalan, annyival inkább, mert megfelelő szellemi tőkék is állanak rendelkezésére, amit a kisbányászatról alig lehet állítani. Az üzemek terjedelmének növekedése, nagyobb számú és állandó munkástörzs biztosítását teszi szükségessé s a munkástöbblet jórésben kétségtelenül a birtoktalan kisemberek csoportjából kerül ki. Minthogy a kisemberek sem egyenként, sem együtt, gyámoltalanságukban önmagukról sem képesek gondoskodni, előtérbe lép, hogy a törvényes intézmények keretein kívül is saját jól felfogott érdekükben a vállalatok vegyék kezükbe az öntudatos közhasznú irányítást és vezetést, sőt az eshető ellentétek és surlódások teljes kiküszöbölésére, a munkásság anyagi jóléte és korszerű igényei méltányos kielégítése érdekében intézményes garanciákról is gondoskodjanak.

A bányavállalat és munkásság egymásra vannak utalva, utjaik nem kereszteződnek, hanem azonosak annyira, hogy egyik létérdeke veszélyeztetése a másikét is magánvonja, ezenkívül ugyis foghatjuk fel a dolgot, amit természetszerűleg van is, hogy mindazon kiadási többletek, amelyeket a vállalat saját üzeme érdekében a munkásság javára fordít, azon hasznos munkát terhelik, amely nélkül a vállalat meg sem mozdulhat, üzleti nyereséget pedig annál kevésbé produkálhat. De nemcsak az üzem biztonságát mozditja elő a munkásság érdekeinek mondjuk terhet képező intézményes biztosítása, hanem megszilárdítja a vállalat hitelét és súlyos pénzekkel emeli papírjainak értékét. Tegyük fel, hogy egy vállalatnak nincs szíve az osztalékok annak biztosítója, a munkásság érdekében abszolúte csorbitani: kérdezzük, erősödik-e ezáltal produktivitása vagy a pénzpiacon pozíciója? Ezekre határozottan

nemmel felelhetünk. A bürze, az ipari, kereskedelmi és gazdasági élet ezen érzékeny hőmérője erősen érzékeli a társadalmi konszolidációt is. Egyik-másik bányavállalatnak hitele megszilárdulását, papírjai magas árfolyamukat — a kedvező konjunkturák mellett is — jórésben a konszolidált munkástársadalmi viszonyoknak köszönhetik. Csak félig-meddig kielégítő viszonyok között élő munkástörzs is alig környezhető meg kétes értékű s bizonytalan eredményű igazgatásokkal.

Szocialistáink ujabban a bányamunkásokra is rávetették szemüket. Ez egyrészt korai, a napjainkban s szemünk előtt lefolyó társadalmi átalakulás és megerősödési processzus gyengítése miatt épp a munkásság jövője érdekében, másrészt működésükben ahelyett, hogy nagy céljuk megvalósítása érdekében a bajok kuforrására mutatnának reá s ezeket igyekezzenek a törvényes korlátok és formák között gyökeres orvoslás végett illetékes helyen és tényezők előtt feltárni, egyes személyek kicsinyes, sőt legtöbbször vélt sérelmeivel foglalkoznak.

A munkásság érdekeinek és jogainak biztosítása nem egyes személyek sérelmeinek orvoslásával, hanem korszerű új bányatörvény alkotásával, mindennek felett pedig a bányahatósági szervezet gyökeres reformjával érhető el.

Véleményünk szerint a vállalatok vezetőinek kell erős szociális és gyakorlati érzéssel birniok, mely a mindkét fél közjává szolgáló irányt betartva, a mutatózó szükségletet idejében ke'l, hogy észrevegye és annak időszerű kielégítéséről gyakorlati tudása és képességei felhasználásával okosan gondoskodjék. Távolság van tőlünk, hogy lehetetlenségeket kívánjunk, vagy kétes elméletek leplebe burkolózva, külföldi, talán ott sem kielégítő példákkal nagyképszerűsödünk, mert biztos tudatában vagyunk annak, hogy hasztalan állítunk be bármely különben okos intézményt, ha az közgazdasági vonatkozásaiban kevésbé idő- vagy célszerű, és ha a nép lelke hullámainak irányával meg nem egyezik vagy épp azzal ellentétes, az gyökeret verni soha sem fog.

A bányász-társadalom függő kérdéseit sem máról holnapra kiküszöbölni, sem praeponderáló személyek szeszélyétől függővé tenni nem szabad, éppen azért intézményes biztosítékok állítandók, és pedig a lehető legkorábbi társadalmi érdekeltiség bevonásával, nehogy egyes esetekben a vállalatok vezetősége alapítvány meggyanusításnak lehessen kitéve, például: ha a közéletet saját regijében eszközölné stb.

Szükségesnek tartjuk a cél könnyebb elérhetése vagy megközelítése szempontjából, hogy a vállalati üzemvezetők legalább a közszéki közigazgatásban intenzív részt vegyenek és mint iskolaszéki tagok, céltudatos és hasznos működést fejtsenek ki. Szerintünk a munkaadó és munkás közötti állandó jóv szony, valamint a céltudatos hasznos munka biztosítására a lenti következő intézmények létesítése fontos. Ezzel természetesen sem a tárgyat nem véljük kimerítettnek, sem azt nem mondjuk, hogy ezek minden vállalat körzetében, minden körülmények között okvetlenül megvalósítandók, hanem mivel a megvalósítást sok előre nem látható helyi, társadalmi és egyéb viszonyok késleltethetik, a megvalósításra komolyan kell törekedni.

I. Társulásokra nézve.

A társulások szabadelvű, helyes alapokon nyugvó országos újrászervezése kötelező külön balesetbiztosítással. Az újrászervezés biztosítás technikai alapokon, megbízható és részletes rentabilitási számítások gondos tekintetbe vételével eszközölködnek. A társulások ősi biztosítási szervezetek lévén, annak a kor szelleme szerinti reorganizálása érdekében mozgalom van folyamatban, azért további részletezést nem teszünk.

II. A közműveltség és közszellem emelésére.

a) Óvodákban és elemi iskolákban bányászati szakirányú magyar nevelés létesítendő, mert jó munkást csak úgy nevelhetünk, ha a szak iránti vonzódást és szeretetet már az érzékeny gyermeklételekbe belepálántjuk. Kívánatos, hogy a nevelési irányelv a vasárnapi ismétlőiskolákban is érvényesüljön.

b) A nem iskolaköteles, írni és olvasni nem tudó bányamunkások és munkások kötelező oktatása behozassék, mert a szabad tetszésre bízott tanulási és tanítási lehetőség teljesen eredménytelen maradt.

c) Népkönyvtárak és nyilvános olvasó-egyletekkel kapcsolatban bányászifjúsági egyesületek alakítandók. Ennek hazafias és szakszellemben való vezetéséről fiatalabb mérnökök vagy tisztviselők gondoskodjanak.

d) Vasárnaponként közegészségtani, ismeretterjesztő és szakelőadások tartassanak.

e) Bányatelepeken nevelő hatású mozgásközpontok tartásáról a vállalat gondoskodjék.

III. A józanság, mértékletesség, takarékoság és közvagyonosodás előmozdítására.

a) Bányatelepeken az ital ára olcsóbb ne legyen, mint a környékbeli községekben s ezzel kapcsolatban a vállalat által gyártott szóda vagy kristályvíz előállítására árban árusítsassék. Az ital kíméléséből származó jövedelem ne a vállalatot, hanem a társulást, illetve a munkásokat illesse. Szigorúan ellenőriztessék és a haszon az élelmtári elsőrendű élelmiszerek nagybani beszerzési áron alul való kiszolgáltathatására fordítsassék.

b) Takarékszövetkezetek létesítsenek kisebb összegek mindaddig leendő kezelésére, míg rajta állampapír vásárolható s ez a betétesnek kiadható legyen.

c) Egy évi folytonos munka után előre meghatározott összegű praemiumok nyújtassanak s ennek összegéről a munkás munkába állásakor értesítsessék és biztosítsassék.

d) Munkástelepeken 25—30 évi hű szolgálat után a munkás által lakott lakrész az ő tulajdonába menjen át, illetve a vállalat előre meghatározott s államkötvényekben fizetendő összegért válthassa vissza.

IV. Kiskorúak vagy aggok foglalkoztatására.

a) A nyomorban levők, elszerecséntlenült vagy elaggott nyugbérések részére fentartásuk megkönnyítéseül a viszonyoknak megfelelő háziipartelemek létesítsenek. Az esetleges haszon a társulást illesse.

a) A 12—15 éves kiskorúak részére bolgár rendszerű zöldsárga kertgazdaságok létesítendők, hogy addig, amíg rendes munkára felvehetőek volnának és iskolakötelesek naponta 4—5 órát a szabadban hasznos foglalkozással tölthessenek. Olcsó munkabéruk mellett olcsó és tápláló ebédre a vállalat gondoskodjék,

V. A közegészség és közérkölcse ápolására.

a) A kenyér és tej, még ha élelmtár nem volna is, a vállalat által kezeltsessék és lehetőleg a beszerzési áron alul árusítsassék.

b) Iskolaköteles gyermekek a tanulás megkezdése előtt reggel ingyenesen és kenyeret kapjanak.

c) Szilárdan épült száraz, világos és egészséges munkáslakások építsenek s ezek ingyen vagy legfeljebb minimális összegű tatarozási költség ellenében adassanak használatra.

d) Sem a tőkével rendelkező vállalathoz, sem az emberi méltósághoz nem illő, egészségtelen és istálló-szerű munkáskaszárnyák kiküszöböltsenek. Földbevéjt kramok bányamű környékén nem türeudők.

e) Nagyobb, 5—6 tagú családdal bíró és legalább 5—10 évet szolgált vajúrok két szobás lakásra birjanak igényvel.

f) Család nélküli özvegy vagy nőtlen munkások részére tisztességes közös lakás és olcsó közös ellátás nyújtandó. Egy szobában 8—10 embernél több el ne helyeztessék, legyen mindenkinek külön felszerelt ágya, ellenzáró ruhaszekrénye, közös nagy asztaluk és világításuk.

g) Munkáslakásokban kosztosok vagy albérlők tartása szigorúan tiltassék el.

h) A bányászifjúság részére téli és nyári sport-helyiségek létesítendők. Vasárnapi egészséges és hasznos szórakozásul a (bergbanda) bányászzenekar nem megfelelő.

Tudatában vagyunk annak, hogy a munkásjólét és társadalmi közös hasznos munka biztosítása szempontjából történt eme felsorolásunk sem nem teljes, sem mindenütt nem vihető keresztül egyformán és hogy az akadékoskodók, akik a vállalatokban csak a munkásnép kizsákmányolását óhajtják látni, helytelenítik azt, hogy a társadalmi fejlődés munkájában főtenyezőként ép a vállalatokat óhajtjuk látni. A békés fejlődés útja azonban véleményünk szerint csak az

A Szellőző-Berendezések Szívó

I. SZOLGÁLTÁK AZ ÁLTALÁNOS EMBERI JÓLÉTET.

- 1) a pihenést, szórakozást kellemesé teszik,
- 2) munka közben óvják az egészséget és elhárítják a baleseteket.

II. SZOLGÁLJÁK A TÖKÉT,

- 1) fokozzák a munkaképességet,
- 2) tökéleltetik az üzemeket.

MAGYAR SZELLŐZŐ MŰVEK

BUDAPEST, VII. Aréna-út 80
Telefon: József 26-56

lehet, ha a vállalatok és munkásság, mert hiszen szorosán egymásra vannak utalva, közös egyetértő munkával intézményesen egyengetik a fejlődés útjait és biztosítják hasznos munkájukat s e tekintetben a vállalatok, akik kétségtelenül az előállható terhek jó részét viselik, az irányítást és vezetést a közjóra kezükben tartják.

A felsorolt és társadalmi megoldás tárgyát képező kérdés, mindenik olyan, hogy külön értekezés tárgyaként szolgálhat és e rövid ismertetés szűk keretein belül részletezhető nem volt, de közérdekű vonatkozásaiknál fogva részletes feldolgozásuk kívánatos. Ha szociológusaink a gyakorlatban szereplő szaktársak és különösen bányahatósági kartársaink egyik-másik kérdést beható értekezés tárgyává téve, gyakorlati és szaktudásuk kifejeződött eredményeiként közkinccsá tennék, úgy véljük, célunkat tökéletesen elértük.

A fém-bányászat jövőjéről.*)

Teleszky János pénzügyminiszter az 1914—1915. évi állami költségvetési előirányzatának benyújtása alkalmával a fém-bányászat tetteinek ismertetésénél a fém-bányászat jövőjéről szomorú képet tárt elő, úgy, hogy azt nem fejleszteni, hanem redukálni tartja szükségesnek.

E nyilatkozat megdöbbentőleg hat a fém-bányászatra és így Nagybánya város és vidékére is, mert épp a fém-bányászat a vidék lakosainak majdnem egyedüli megélhetési iparága.

A pénzügyminiszter átláspontjával szemben fel lehet említeni, hogy az ország-létalapját épp az östermelés, ipar és kereskedelem és így a fém-bányászat is képezi. E három tényező egymást kiegészíti és egymással szorosán összefügg, mert egy ország iparát és kereskedelmét úgy tarthatjuk fenn és fejleszthetjük, ha azok fenntartásához szükséges forgótőke és ennek alapját képező nemes fémkészlet (arany) rendelkezésre áll. Már pedig ezt az alapot a fém-bányászat adja meg. Ennek alapján a fém-bányászatot, ha ráfizetünk is, nem redukálni, hanem művelni és fejleszteni szükséges, mert az ipar és kereskedelem fejlesztésére és biztosítására szükséges pénzalapot, azaz a nemes fémeket olcsóbban nyerjük közvetlen termeléssel, mint a más östermelésünk terményeinek áruba bocsajjtása által aranyunkat külföldről szerezzük be. Olcsóbb az országban termelt arany és más nemes fém üzemvesztés mellett azért is, mert a reá fordított költség a fogyasztási és egyéb adóban megtérül és így fémkészletünkre nem fizetünk rá.

Miután Nagybánya és vidékének létalapja a gazdasági ághoz, azaz a fém-bányászatához van kötve, oda kellene törekednünk, hogy az országos érdekekhez hozzájáruljunk és a fémtermelés fejlesztése által aranytermelésünket is növeljük. Sajnos azonban, a vidéken is alig szolgáljuk e célt, mert azt tapasztaljuk, hogy arany- és egyéb fémtermelésünk nap-nap után fogy, úgy, hogy azok a bányák is, melyek pár év előtt hazánk aranytermelésénél nagy szerepet játszottak, ma hanyatlanak. S e hanyatlás nemcsak a vidék jólétére, hanem a fentiek szerint az országos gazdasági érdekekre is befolyással van. Hogy e gazdasági, illetve bányászati pangás okát megtaláljuk, szükséges a bányászattal összefüggő viszonyokat ismernünk. E viszonyok pedig:

1. a földalatti erek és telérek kimerülése;
2. a befektetési tőke hiánya; és
3. a szakszerű vezetés és egyéb szervezés.

Hogy a földalatti erek (telérek) egyszere kimerül-

tek volna, — nem tétélezhető fel, mert e vidék, de különösen ennek magánbányászata ifjúkorát éli; az erek megvilágítása, illetve feltárása csak a kezdet kezdetén van és alig bír mélységgel. Tehát a bányák erei nem merültek ki, hanem valószínűleg a telérek fészkes természete folytán, miután e nemes fészkek felkutatása sok idő és pénzbe kerül, a munkálattól türelme és anyagi ereje fogyott el. Ez azonban nem kellene, hogy csüggedést idézzen elő, hanem a teléreknek hossz- (csapás) és dűlésirányu megvilágítását, azaz feltárását kellene folytatni.

Igaz ugyan, hogy e munkálatokhoz: kutatás és feltárás, de különösen a mélység megnyitásához tőke szükséges, amiben pedig a magánbányászat legtöbbször hiányt szenved és így a legnagyobb reménnyel kecsegtető bányáipar szünetel és az állam aranybevételei forrása apad, a bányavállalkozó pedig a tönk szélére jut.

Hogy ez elkerültesse, a magánbányászatnak az állami tőkének kell segélyére jönnie akár mint segély, akár mint kamat nélküli biztosított kölcsön, vagy szak-erők nyújtása által, mint azt az állam más iparágnál teszi; így volna remélhető, hogy e befektetés az államnak megtérül és a virágzó bányáipar később jövedelmező forrást fog nyújtani.

Az állami bányák pangásáról nem mondhatjuk ugyanazt, mert itt a szükséges anyagi erő, a tőke rendelkezésre áll, ezeknél inkább a rendszert lehet hibáztatni. A rendszeren segíteni kell; a szükséges tőke és anyagi erő álljon akkor rendelkezésre, midőn a bányák kutatása, fejlesztése és jövőjének biztosítása kívánja azt és nem akkor, midőn a pangás beállt, mert akkor a hibát nehezebb helyrehozni és több időbe és költségbe kerül. Ezért volna szükséges a költségeket úgy megállapítani és a munkálatokat olyképpen vezetni, hogy a bányák hanyatlásba ne kerüljön. E célt pedig, ha a szükséges anyagi erő megvan, a helyes és szakavatott vezetéssel érhetjük el.

Mert szakszerű vezetés és anyagi erő mellett nem kerülne sor fém-bányászatunk oly erős hanyatlására, mit a legutóbbi időben az állami bányászatnál is tapasztalunk. Hogy e hanyatlás beállhatott és minden átmenet nélkül beállott, miután a szükséges tőke rendelkezésre állt, csak a munka hiányos beosztásának és vezetésének tulajdonítható, ami pedig kellő szak-képzettség mellett a bányától való idegenkedés, szorgalom és igyekezet hiányának kifolyása.

Ez állapotot pedig maga az állam is elősegítette azáltal, hogy a szak- és vezetőképességet, szorgalmat és megbízhatóságot az anyagi jólét és megélhetés biztosításánál, vagyis az előlépésnél figyelembe nem vette és nem veszi, hanem az előlépésnél az automatikus rendszert és a jutalmazásnál az általános ötven százalékos fizetési jutalék (tantiém) nyújtását hozta be és emellett hivatalnokainak megengedi, hogy szabad idejükben mindenféle mellékfoglalkozást vállalhassanak.

Már pedig ily rendszert épp a bányáiparúal és főleg a műszaki közegeknek alkalmazni nem szabad, mert ilyen rendszer bizonyos nemtörődömséget és ezáltal a kényelem biztosítása mellett az iparmű tönkretételét vonja maga után. A mellékfoglalkozás pedig

*) Kaptuk és hozzuk ezt a cikket. Mi fém-bányászatunk talpraállítását egészen más eszközöktől reméljük, mindazonáltal közreadjuk ezt a cikket a közérdekű és nagyfontosságú kérdésre való tekintettel.

ezt, miután a tisztviselő jövője az előlépés által biztosítva van, csak növeli. Mert így a tisztviselők főgondjukat nem az üzem biztosítására és ellenőrzésére fordítják, hanem arra, hogy jövedelmüket fokozhassák, a mellékfoglalkozásnak szentelik és a tulajdonképpeni hivatásukat elhanyagolják.

Hogy tehát fémbányászatunkon segíthessünk és a hanyatlástól megmentjük, a magánbányászatnak pénzbeli és szakérők nyújtásával segélyére kell jönni és az állami bányászatnál az automatikus előlépési rendszert, az ötven százalékos jutalék adományozását és a mellékfoglalkozás engedélyezését, mely minden szorgalmat és tehetséget megbénít, részben meg kell szüntetni. A főiskolán a hallgatókat és a bányaiskolán a tanulókat az úgyszeretetre buzdítani és a gyakorlati életben a valódi szakértelmet és szorgalmat megbecsülni és ezek rendkívüli jutalmazása és előléptetése által az úgyszeretetet előmozdítani szükséges, úgy remélhető, hogy honunk ezen gazdasági ága az államnak hasznára fog válni.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Finkey József* okleveles bányamérnököt a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű segédmérnöké a selmecbányai m. kir. bányáigazgatósághoz kinevezte.

Dr. Czakó Emil okleveles vegyész mérnököt a Kaiser-Wilhelm Institut szénkutató osztályához (Mülheim a/Ruhr) asszisztensnek nevezték ki.

Szontagh Tamás jubileuma. *Dr. iglói Szontagh Tamás* kir. tan., a M. Kir. Földtani Intézet igazgatója a múlt hétfőn töltötte be állami szolgálatának 25-ik évét. Ez alkalmából a M. Kir. Földtani Intézet geológusai meleg ünneplésben részesítették a hírneves geológust. Az ünnepélyen *Ghillány Imre* földmivvelésügyi miniszter képviselőjében *Magyary Győző* min. tanácsos jelent meg, míg a gazdasági ügyosztályt *dr. Ujhelyi Andor* segédtitkár képviselte. A Földtani Intézet nevében *dr. Lóczy Lajos* egyetemi ny. r. tanár, intézeti igazgató üdvözölte *Szontagh* igazgatót, míg a kartársak üdvözlését *Halaváts Gyula* főgeológus tolmácsolta, egyszerűsmind művészi értékű albumot nyújtott át, amelyet *Pitter Tivadar* intézeti térképész készített. *Szontagh Tamás* működése a Földtani Intézet nagyarányú fellendülésével kapcsolatos. Ezelőtt huszonöt évvel az intézetnek alig nyolc geológusa volt és ma több mint harminc kiváló szakemberrel rendelkezik, akik szerte az ország hegységeiben kutatják a Kárpátok természeti kincseit. Este az ünnepelt tiszteletére bankett volt, amelyen az összes geológusok résztvettek. *Semsey Andor* főrendiházi tag, a Földtani Intézet tiszteletbeli igazgatója, a geológusok egyik legönzettebb támogatója, melegehangu táviratban küldött üdvözlést az ünnepelthez.

Cséti Róbert a váltógazdaságról. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Budapesti Osztályának f. hó 9-én tartott ülésén *Cséti Róbert* alelnök az egyesületi váltógazdaságról a következő kijelentést tette:

„Az osztályunkból kiindult, egyesületünk életét élénkíteni törekvő mozgalom eddig máris azonos sikerrel járt, hogy az alapszabály-módosításnál a választmány oly reformokat fogadott el s terjeszt a június 14-iki közgyűlés elé, melyek megteremtik az eredményesebb egyesületi élet elkerülhetetlen előfeltételeit

Alkalmam volt számos — körükben befolyásos — vidéki tagtársunkkal erről értekezni és örömmel

tapasztaltam, hogy a váltógazdaság eddigi ellenfelei ma tulnyomó részben ezen rendszer lelkes hívei lettek. Teljesen áthatotta tagtársaink közvéleményét azon tudat is, hogy egyesületünk vezető egyéniségeit a magunk köréből kell választanunk. Nekünk, mint az egyesületben tömörült szakembereknek, szakmánkban nem képzett ember nem adhat sem reális nagyobb tekintélyt, sem nagyobb társadalmi súlyt. A mi igazi erőnk és tekintélyünk csak annyi lehet, amennyit tudásunkkal és alkotó munkánkkal a munka nemes versenyében kivivhatunk magunknak. Ennek elérésére minket semmiféle *előkelő idegen* nem vezethet. Ellenkezőleg: a mi bizalmunk emeli fel azokat s ruhazza fel nagyobb társadalmi sullyal, kiket mi, mint sorainkból kiválóbbakat az egyesület időnkénti vezetésével megtisztelünk. Önérzetes ember ezzel szemben kötelezve fogja magát érezni arra, hogy azon időtartam alatt, míg a bizalom az ő kezébe van letéve, alkosson is valamit szakmánk közérdekében. Semmivel sem lehetne tagtársaink kulturéletét jobban lebecsülni, mintha feltételeznék azt, hogy a másfélezer egyesületi tag között nincs elegendő oly kiváló egyéniség, kik a *váltógazdaság* mellett mindenkor elláthatják az egyesület helyes és agilis vezetését.

Osztályunk beléletét illetőleg arra törekszem, hogy a nyár folyamán, midőn a tapasztalat szerint ülések és előadások nem tarthatók s mi mindnyájan a zárt tárgyalási termékből inkább a szabadba vágyunk, közöttünk a sűrű személyes érintkezés ne szakadjon meg. Ezért felkérem t. gazdákat, hogy készítsen elő két kirándulást, pl. a salgótarjáni és gömőri osztályok üléseinek meglátogatása céljából.

A nemsokára megjelenő bányakalauz adataiból kiindulva nagyon érdekes volna kimutatni, hogy szaktársaink mily mértékben érvényesülnek iparunk terén; milyen hányad jutott vezetőállásokba bel- és külföldön, hány vezető állást foglalnak el a külföldiek hazánkban stb.? Távolról sem lehet ennek agresszív célja a külföldiekkel szemben. Egy bizonyos fokú népvándorlás a mérnöki karban nemcsak elkerülhetetlen, de az ipar és így a saját fejlődésünk szempontjából kívánatos is. Az adatok ezen összeállítására azonban tiszta képet kell hogy adjon első

Schulz A.
OKL. MÉRNÖK
GYÁRKÉMÉNYEK-KAZÁNBEPALAZÁSOK.
BUDAPEST VII. ARÉNA ÚT. 80. SZÁM. TELEFON 13-27, 13-23
SCHULZ
GÖZTÉGLAGYÁRAK, R.T.

(994/8/II)

sorban arra nézve, hol keressük tagtársaink érvényesülési körének tágítását.

Örömmel adunk helyt ennek a nyilatkozatnak egyrészt azért, mert az a Bányászati és Kohászati Egyesületben egy intenzivebb működés elérésén fáradozó számbeli többség véleményét fejezi ki, másrészt mert ez az illetékes nyilatkozat is megerősíti lapunk f. évi 2. számában az egyesületi életéről ki fejtett nézetünket.

Ismét ég a földgáz. A mult kedden abban a csővezetékben, amely a 13-as számú gázkuttól a kis-sármási állomásra vezet, tömitetlenség állott be. A Máv. gáz-compressor telepéről munkásokat rendeltek ki a hiba kijavítására. Munka közben megeredt az eső s a munkások a kut feletti bódéba huzódtak, amelyben egy hibás csőből kiszűrődő gáz gyült össze. Ez a gáz egy munkás vigyázatlansága következtében meggyuladt és pár perc alatt elhamvasztotta az egész bódét, az óriási hőben leolvadt a vezető-csővek tömitése, úgy, hogy a kiáramló földgáz hatalmas oszlopokban kezdett égni. A kolozsvári kirendelt ségtől Szmolka mérnök vezetése mellett mentőcsapat sietett a tűz színhelyére és nagy apparátussal fogott az oltáshoz.

A földgáz Medgyesen. Medgyes városa tudvalevőleg már régebben tárgyalásokat kezdett a pénzügyminiszterrel a földgáz kihasználása végett. A pénzügyminiszter most leiratot intézett a városhoz, amelyben csaknem minden kívánságot teljesített. A város képviselőtestülete a mult héten rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a miniszter leiratát tudomásul vette.

A kereskedelmi és iparkamarák jelentéseiből. Az aradi kamara jelentésében a kerület szénbányászataról a következőket írja: Magyarország széntermelése az 1910. évi 90 millió mm.-ről 1912 ben már közel 100 millió mm.-ra, majd a lefolyt évben csaknem 105 millió mm.-ra emelkedett. A szénbehozatal mennyisége, mely 1910-ben 24 millió mm.-át tett ki, már 1912. évben meghaladta a 35 millió mm.-át és a lefolyt évben tovább 6 millió mm.-al emelkedést mutat. E szám adatok jelzik a fogyasztó képesség fejlődésének mérvét. Az Európaszerte hanyatló gazdasági viszonyok között a szénhányaipar ugyszólván egyedül tartotta meg mind máig szilárd irányzatát. A jelentési év első felében a fogyasztóipar összes ágazataiban, talán csak az építőipart kivéve, még alig voltak a később elkövetkezett pangás tünetei észlelhetők és ehhez képest az igénybevitel is, a tavalyi még fellendülő konjunktúra idejében táguult keretek között mozgott és megmaradt a keretek között — bár a kereslet sürgőssége némileg csökkent — máig. Egyik-másik fogyasztó iparág vesztett ugyan a nehéz idők sulya alatt ellenálló képességéből, foglalkoztatottság híján hova tovább mind több

iparág panaszkodik, a szénbányák teljes termelőképesége azonban e kedvezőtlen viszonyok között is teljesen igénybevéteztetett. A magyar szén főfogyasztója az államvasut ugyanis növekedett tömegáru forgalma folytán jóval nagyobb szénmennyiségeket fogyasztott, mint az előző esztendőben. A Zsil-völgyében a magánbányák mellett a kincstári szénbányászat is fejlődésnek indul és e medence a lefolyt évben több mint 2 millió mm.-val fokozta termelését.

Az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság mult évi adatairól a következő jelentést küldte be a kamarának: Az 1913. évben lupényi bányáinkban 64.300 tonna szén termeltünk. Lupényi kokszműveinkben gyártottunk 47.228 tonna pirszenet, 2891 tonna kátrányt és 1081 tonna kénsavas ammóniákat. Bányáink termelése az 1912. évvel szemben igen lényeges emelkedést mutat, ami abban találja magyarázatát, hogy a munkásviszonyok az elmúlt évben kedvezően alakultak úgy, hogy módunkban volt munkás állományunkat a szükséges létszámra kiegészítheteni és azon egész éven át fenntarthatni, ami viszont bányáink termelőképességének intenzivebb kihasználását tette lehetővé. A szénpiac helyzete az elmúlt év tulnyomó részében igen kedvező volt és abban csak az év vége felé mutatkozott némi visszaesés, amelyben a balkán háború következtében beállott gazdasági pangás és a kedvezőtlen pénzügyviszonyok a gazdasági tevékenységet tudvalevően tetemesen korlátozták, mely körülmény a kisebb vasuti forgalommal párosulva, természetesen a szénfogyasztás mérvére sem maradtatott befolyás nélkül. A pirszenpiacon az egész éven át határozott szilárdság uralkodott, mi nemcsak a mult évi egész termelés, hanem a folyó évi egész termelésnek is könnyű elhelyezését tette lehetővé. A forgalmi viszonyok a magyar királyi államvasutak vonalain negyében kielégítőek voltak, amennyiben az évek óta rendszeresen visszatérő kocsihány az elmúlt évben csak kisebb mérvben mutatkozott.

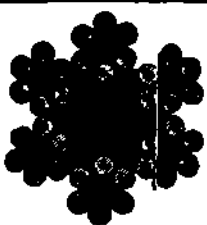
A petrozsényi állami szénbányászatnál az 1913. évben a munkások száma 1869 volt, akiknek átlagos napibére 3 korona 57 fillért tett ki. 1913. évben a termelés 1800.152.9 q volt, amelynek legnagyobb részét a Magyar Államvasutaknak és állami intézeteknek és igen kis hányadát magánvevőknek adták el. A bányahivatal kebelében fennálló munkásjóléti intézmények közül felomlított a társasági pénztár, a fogyasztási szövetkezet, munkáslakások, temetkezési segély- és zenei pénztár. 1913. évben az 1912. évben telepített aknáknak mélyítését folytatták, a szükséges épületek elkészültek, úgy hogy a folyó évben azokat be is fogják rendezni. Az új aknákból a széntermelés azonban intenzivebben csak 1915. évek folyamán fog megindulni, addig a bányák feltárasa alkotja a főfeladatot.

Elhanyagolt bányák. A zalatnai bányakapitányság már korábban felhívta Valeajepi Julia Regina cégü bányatársulatot, hogy a Valeajepi község határában fekvő, üzemen kívül álló bányászatát helyezze rendszeres üzembe. Minthogy a vállalat a felhívásnak eleget nem

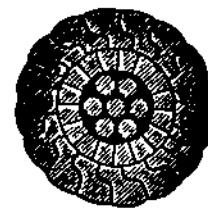
FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. — TELEFON: — 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, ♦♦♦♦♦♦♦♦ szerelvények stb. ♦♦♦♦♦♦♦♦

telt, a bányakapitányság 30 korona másodfoku bírsággal fenyíti a részvényeseket; további üzembanyagolás esetén elvonják a jogosítványokat. — A nagybányai bányakapitányság korábban felhívta Stetin Sabin kolozsvári lakost, hogy a pernyafalvi István és Ernő védnevű bányatelkeit helyezze üzembe; mint-hogy Stetin az 50, majd 100 K pénzbírság kirovása után sem vette fel az üzemet, a bányakapitányság most elvonta a jogosítványokat s így a bányák végleg megszűntek.

Városi bazaltbánya részvénytársaság. A nagyobb vidéki városok között most tárgyalások indultak egy gömörmezei bazaltbánya megvásárlása tárgyában. Az akció Miskolcra indult ki. Miskolc város polgármestere felszólította Debrecen, Nagyvárad és Szeged városokat, hogy csatlakozzanak Miskolchoz a bazaltbánya megvásárlására. Miután a bazaltbányák tulajdonosai túl magas árakat kérnek, szükségesnek mutatkozik, hogy a városok, a bányatulajdonosok megkerülésével bazaltterületet vásároljanak. Miskolc polgármestere közli, hogy Baloghfalván van egy erre alkalmas terület, amelyet hatszázezer koronáért meg lehet szerezni.

A légköri nitrogén értékesítése. A The London Times Engineering Supplement egyik legutóbbi számában behatóan foglalkozik a salétromsavnak ammóniából való előállításával. Norvégiában több vállalat alakult, amelyek mésznitrogénből ammónia közvetítésével salétromsavat állítanak elő. Az ilyenmű legnagyobb mű a norvég *Rjukan Salpeterverk Fabrikkalægget* Saheimban. A vállalat 1910-ben létesült, amikor is a világhírű speciális gyár, az Aktienselschaft Kühnle, Kopp & Kausch 40 különféle nagyobb KKK turbó-fúvót, KKK turbo-kompresszort és KKK-ventilátort szállított neki. A Rjukan-művek vállalkozás: minden várákózonán felül vált be, úgy hogy termelését meg kellett kétszereznie s újabb 35 drb KKK-turbó-fúvót, KKK-turbo-kompresszort és KKK-ventilátort adott rendelésre, úgy hogy már a jövő év végén összesen 75 drb KKK-turbo-gép fogja a szükséges levegőt szállítani. Ez a levegőmennyiség körülbelül 3 millió m³ t tesz ki óránként s szállítására közel 150.000 lóerő szükséges. E nagy erőmennyiséget a rendelkezésre álló nagy vízesések révén vízturbinákkal állítják elő.

Nem érdektelen ennek közlése, mert nálunk rengeteg földgázmennyiség hevernek parlagon. Pedig a földgáz ilyen és ehhez hasonló vegyészeti célokra éppen olyan, sőt olcsóbb természeti erő, mint a vízi erő.

Szállítások. Szén. A kir. József-műgyetem budai oldalán levő épületei fűtéséhez 1914. évi október hó 1-től 1915. évi június 30-ig szükséges tüzelőanyag beszerzésére versenytárgyalást hirdet. A szükséges mennyiség: 22.000 métermázsa aknászén (rostál), 400 métermázsa porosz szalon kőszén, 400 métermázsa négyszer vágott és felapritott kemény tűzifa, 1500 métermázsa I. oszt. (dió) és 500 métermázsa II. oszt.

VALÓDI
PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben

≡ **NAGY VÁLASZTÉK!** ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ **TELEFON-SZÁM 140-64.** ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

tályu pirszén. A versenytárgyalást június hó 4-én tartják meg. — *Bányaüzemi berendezések.* Az adriai (Krajna) cs. kir. bányaindusztriális versenytárgyalást hirdet egy villamoshajtású egyhengeres légsűrítőgép és tartozékainak szállítására. Ajánlatok május hó 31-ig adhatók be. — *Olaj.* Az abrudbányai m. kir. bányászati főosztály hivatalos verespataki bányaszertárába szállítandó 60 métermázsa repceolajra hirdet versenytárgyalást. Ajánlatok június hó 10-ig adhatók be.

Cégjegyzési hírek. A *brennbergi kőszénbányamunkások fogyasztási szövetkezete.* Főtelep Brennberg. Melkes Ferenc és Mannsberger Ferenc igazgatósági tagok ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszüntetése, Schulmeister Lipót és Pokorny Ferenc igazgatósági tagok ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték. — *Kisbesei gránitkőbányák r.-t.,* főtelep Budapest. Katona Nándor társasági hivatalnok cégjegyzésre jogosult. — *Humboldt magyar géprészvénytársaság.* Főtelep Budapest. Ruland Klein Ede társasági tisztviselő cégjegyzésre jogosult. — *Magyar grafit- és bányarészvénytársaság* Főtelep Pozsony. A vállalat 1913. évi december hó 16-án alakult, tárgya az Ungarische Graphit-Bergbau Gesellschaft m. b. H. wieni cég birtokának (Paulina Sarolta), jogai és kötelezettségeinek, valamint bárhol másutt létező bányajogoknak megszerzése, kiaknázása, ipari kihasználása, gyári feldolgozása és forgalomba vétele. Alaptőkéje: 650.000 korona, mely áll 6000 drb száz korona névértékű bemenetelre szóló tőrsz és 500 drb bemenetelre szóló száz korona névértékű elsőbbségi részvényből. Jelenleg igazgatók: dr. Langer Lázár, Knöpfelmacher Ignác és dr. Helfenstein Alajos. — *Általános bányai ipar r.-t.* Főtelep Budapest. A vállalat 1914. évi február 20-án alakult. Targya: zártkutatmányok, bányatelkek, egyéb bányászati jogosítványok vétele, eladása, bányáknak feltárása, üzembhelyezése, kiaknázása, feltárófúrásoknak saját vagy idegen számlára való elhelyezése, bányászati termékekkel való kereskedés, bányászati társaságok alakítása, bányászati vállalatokban részesedés vállalása, egyszóval a bányászati ipar és kereskedelem körébe való mindennemű és irányú működés kifejtése. Különösen pedig Kaiser Salo wieni lakos bányajogosítványainak megszerzése. Tartama határozatlan időre terjed. Alaptőkéje: 1.150.000 korona, mely 11.500 drb, egyenként 100 korona névértékű, bemutatásra szóló részvényre oszlik. Az igazgatóság: 1-3 tagból áll. Az első igazgatóság tagjaiul alapítók által kinevezettek: Fejér Jenő és Horn Gusztáv, kiknek ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett.

✠ KÜLFÖLDI HIREK. ✠

A sziléziai szénpiac. Felső-Sziléziából február havában 273.363 kocsi szenet, pirszenet és brikettet szállítottak el a megelőző évi február havának 295.876 kocsijával szemben, úgy, hogy a csökkenés 76 százalékos. A felsősziléziai szénüzletet februárban az Oroszországgal való forgalmi akadályok zavarták. A visztulai vasut 19, a varsó-bécsi 21 napon át volt olzárva, aminek az volt a következménye, hogy az Oroszországból megnyilatkozott élénk keresletnek csak részben lehetett eleget tenni s igen sok orosz és lengyel gyár jött zavarba. A forgalmi nehézségek megszüntetése céljából a porosz vasutigazgatóság Galicián át igyekezett egyenlő árban új forgalmi irányt rendeztesíteni.

Az enyhe időjárás is befolyásolta a szénüzletet, úgy, hogy különösen a házi fűtőszén fogyasztása csökkent. A többi minőségek forgalma is csendesebb volt, még pedig elsősorban az aprószéné, ami abban leli magyarázatát, hogy az ipari telepek szükséglete csökkent. A pirszénnek való szenet is érintette a hanyatló irányzat s ugyanez áll a darabos szénről is. A teherforgalom csökkenése folytán a vasutak fogyasztása is hanyatlott. Végül Magyarország és Ausztria is kevesebbet hozatott, miut rendszeren, mert ipara csak lassan

lendül fel s mert ott is onyhe időjárás uralkodott. Ehhez járult az is, hogy az osztrák és magyar vasutak akkora készletek felel rendelkeztek, hogy már el sem tudták raktározni.

Az Oderán való szállítás február havában ugyszólván teljesen szünetelt s csak a hónap vége felé rakodott meg néhány hajó Breslauban. Ez okozta, hogy a február havi forgalom hosszú évek óta az idén először maradt el a tavalyi forgalom mögött s hogy a bányák készletei annyira felszaporodtak, mint ilyen időtájt eddig még soha. Hanem azért a termelést még nem kellett redukálni s miután március 2-án az összes kikötőkben mezdindul a rakodás, előre látható, hogy a forgalom megfelelően fel fog élénkülni. Az árak nem változtak.

A felsősziléziai pirszénpiac helyzete február havában kedvező volt, jöllehet az enyhe időjárás a fűtési célokra szolgáló pirszén fogyasztását csökkentette. Ezt azonban ellensúlyozta az a körülmény, hogy Magyarország és Ausztria és Dél Németország szükséglete emelkedett, amennyiben ott egyidőre hűvösebb idő-

járás következett be. A kohók számára valamivel kevesebbet szállítottak, mint a megelőző évben. Az Oroszországba irányított szállítmányok ugyanakkorak voltak, mint a megelőző hónapban. Ezidőszerint még nem mondható meg, hogy március havában lehetséges lesz-e az egész termelést eladni, vagy pedig, hogy be kell-e majd raktározni annak nagyrészét. Ez az időjárási viszonyoktól és a vaspiacon helyzetétől fog függni.

The Metals Extraction Corporation Limited londoni cég, mint az 55047. számú és

„Eljárás és berendezés fémeknek érceiből való kiválasztására“ című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni.

Bővebb felvilágosítás nyerhető: **dr. Wirkmann József és Bérczi Róbert** hites szabadalmi ügyvivők irodájában Budapest, VII., Erzsébet-körut 28.

Minerals Separation Limited cég Londonban, mint az 53522. számú és

„Eljárás ércek koncentráálására“ című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni. — Bővebb felvilágosítás nyerhető: **dr. Wirkmann József és Bérczi Róbert** hites szabadalmi ügyvivők irodájában Budapest, VII., Erzsébet-körut 28.

**Kaiser & Co. Maschinenfabrik
Aktiengesellschaft, Cassel²⁸**

Levélcím: -

Kaiser & Co. Maschinenfabrik, Cassel 28.

Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos - függőpályák,
siklók, láncpályák, szállítóberendezések.

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére:

RLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2.

Weiss Mihály-utca 7-9. (1217/52)

DEUTSCHER BERICHT.
INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Das Petroleum zu Egbel. Anfangs vorige Woche bogam man in Egbel mit der Bohrung des dritten Petroleumbrunnens. Die alte Quelle liefert in unveränderlicher Fülle das Rohöl, welches man vorläufig neben der Eisenbahnstation in Eisenreservoirs sammelt. Die Erforschungsarbeiten soll angeblich auch der Finanzminister besichtigen.

Die Wirksamkeit unserer Goldbergwerke im Vorjah-e. Unter den auf dem Gebiete des Landes befindlichen Goldbergwerken hat die Rudaer Zwölf-Apostel-Bergwerksgesellschaft im Vorjahre zusammen 1,876.891 Kg. Rohmaterial erzeugt, aus welchen man für K 4,397.019 Gold auszog. Das ganze Produkt hat das Kgl. Erzeinlöseamt zu Zalatra und das Kgl. Münzamt zu Körmöcbánya eingelöst. Die Gesellschaft hat im Vorjahre 2106 Arbeiter angewandt. Das Stehlen des Goldes wird im Grossen betrieben, die Gesell-

**LAUFER
GEPGYAR**

Budapest VII.
Palotai-ut 15H.
Telefon. 75-40.

Kötelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

schaft ist machtlos sich dagegen zu wahren. Die Goldbergwerke der Ersten Siebenbürgischen Goldbergwerksgesellschaft befinden sich in den Grenzen der Gemeinden Boica-Kajanel, Füzese, Tresztia Die Goldproduktionsverhältnisse dieser Bergwerksgesellschaft sind die denkbar schlechtesten. Die meisten Goldbergwerke verlässt man deshalb, weil das Goldstehlen verhältnismässig ein sehr leichtes ist und auch das Verwerten desselben auf keinerlei Schwierigkeiten stösst. Das Kgl. ung. und Gesellschaftswerk zu Nagyág hat im Vorjahre ein neues Terrain in den Kreis seiner Wirksamkeit gezogen, nämlich kaufte dieselbe das Gebiet in der Umgebung von Hondol, welches früher Baron Johann Bornemisza gehörte. Bei den Bergwerken waren angestellt 8 Beamte, 20 Unterbeamte, 4 Schachtwächter und Diener, 23 Erzarbeiter, 242 ständige (pensionsberechtigte) Arbeiter und 274 provisorische Arbeiter. Das Aerar hat in seinen Bergwerken mit einem Verluste von K 282.955 gearbeitet. Das Gold- und Silberbergwerk zu Kisalmás-Porkura hat den Betrieb eingestellt, da dasselbe bis jetzt zum Teile in Händen von Nichtsachverständigen war, zum Teile konnten die Besitzer mit den Ortsverhältnissen nicht rechnen; Das Bergwerk befindet sich zur Zeit in dem Besitze des in Berlin lebenden ungarischen Ingenieurs Béla Weisz.

Errichtung eines Elektrizitätswerkes. Die Vorstehung der Grossgemeinde Sarkad schreibt wegen Errichtung eines Elektrizitätswerkes für öffentliche und privat Beleuchtungs- wie Kraftübertragungszwecke für den 26. Mai 1914, um 10 Uhr eine Offertverhandlung aus. Anbote sind auf Basis einer Konzession zu stellen und sind bei der Gemeindevorstellung bis 25. Mai 1914, um 5 Uhr einzurichten. Als Vadium sind 2000 K zu erlegen. Die näheren Bedingungen erliegen beim Obernotär der Gemeinde.

1914. évi 2281. szám.

ÉRTESÍTÉS.

A tüzelőanyagok bérletszerű szállítására vonatkozó ajánlati tárgyalások — a 6. hadtest területének állomásaira nézve — Kassán a katonai élelmezési raktárnál 1914. évi május hó 24-én, Nyiregyháza-n az élelmező fiókraktárnál 1914. évi május hó 29-én fognak megtartatni.

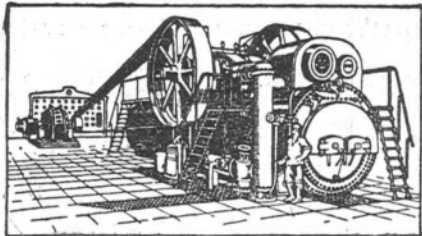
A részletesebb adatok az 1914. évi 2281. számú hirdetőnyelben foglaltatnak.

A termelői ajánlatok 1914. évi május hó 18-áig esedékesek.

A cs. és kir. 6. hadtest hadbiztossága.

R. WOLF MAGDEBURG-BUCKAU

Budapest 1911: arany állami érem
Wien 1913: arany érem.
Lipese 1913: szász kir. állami érem.

Telített és tulhevített gőz-Lokomobilok

Wolf eredeti szerkezete szerint . . 10—800 lóerőig.
Bármely ipartelep legelőnyösebb erőgépe!

(1071/24)

Összgyártás több mint 1,000 000 lóerő.

MODERN SZÁLLÍTÓGÉPEK

TELEFON
161 34.

GUNST-ÉS SZÉKELY

SCHWEIGER-GYULA
MÉRNOKI-IRODA
BUDAPEST-V. BÁTHORY-U. 9-12

VONTATÓMŰVEK-KÖTÉLPÁLYÁK BANYABERENDEZÉSEK

Spezialität:

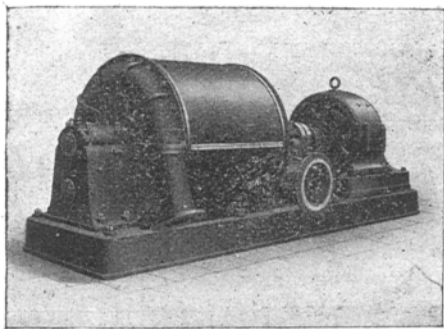

Gabel-Schaufel-Spaten-
Rechen-Hammer-Stiele
sowie alle Stielarten
liefert billigt
Holz-Industrie
Ludwig Müller
Neustadt 1/4 Haardt
(Rheinpfalz)

(1182/41)

(1183/52)

K K K

AKTIENGESELLSCHAFT **KÜHNLE, KOPP & KAUSCH** FRANKENTHAL-PFALZ

(1121|38)

K K K
TURBO
 fuvók,
 kompresszorok,
 ventilátorok,
 gázzívók.

Vezérképviselet: **Faber és Erdélyi okl. gépészmérnök** Budapest, VI., Váci-körút 57/a
 műszaki irodája :::: Telefon: 5-32

K K K

GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BRAND & LHUILLIER

BRÜNN. ◆◆◆ POZSONY.

Szállít mint különlegességet bányaiüzemek részére
kompresszorokat és légszivattyukat
 a legnagyobb méretekig gőz- és elektromos üzemre.

Fáradt-gőz dugattyús kompresszorok, precíziós gőzgépek
 telített és túlhevített gőz számára

Lokomobilok, gyorsan járó gőzgépek (Tokozott típus).
Gőzvezeték minden rendszerben.

Lejtősosóvű kazán, Burghardt szabadalma, nagy feszültségnél a fenéktérülethez viszonyított legkedvezőbb gőzképződés, különösen alkalmas nagy központokhoz.

Biztonsági kettős gőzküpos kazán közös víztartóval,
 „Bull“ rendszere szerint.

Gőztúlhevítő.

Hőszabályozó (szabadalom) túlhevített gőz részére, a kazánhatás emelésére és tetszés szerinti hőfok betartására.

Ekonomiser, Kablitz szabadalma.

Pléhosövek, transzmissziók stb.

Izapoló-, mosó- és lúgozó-gépek, Freygang szabadalma.

Turbokompresszorok minden teljesítményre és üzemre.

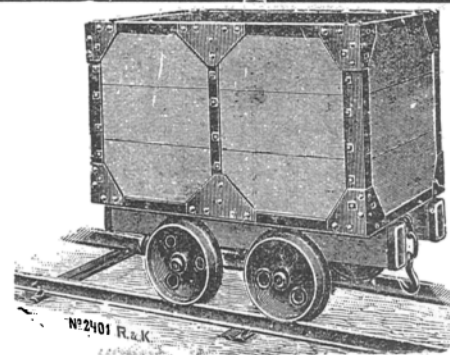
Rud. Meyer-rendszerű teljes **nyomólég-lokomotív** berendezések.

Gőzturbinák

== Ajánlat és mérnöki látogatás díjtalan.
 Referenciák rendelkezésre állnak. ==

Szállító-berendezések a bányaiüzemek részére,

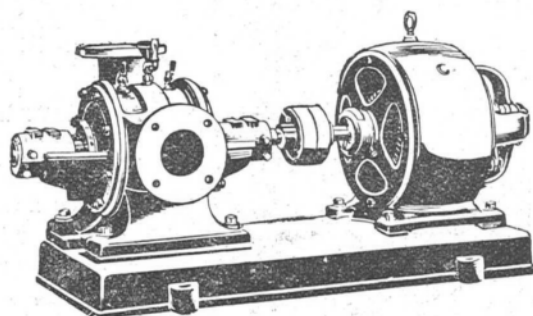
csillék, függővasutak, mozdonyok.
Roessemann és Kühnemann

== Budapest, VI., Váci-ut 113 — 115. ==

GESZTI GYÖRGY

műszaki nagykereskedés Budapest, V., Markó-utca 3. szám

Gép-, henger-, dynamolaj, motorolaj, csille-, kocsikenőcs, tavotte-zsiradék, gummi-, kenderárak, legkiválóbb szinbőrszjak, varró- és kötőszjak, övszj, tisztító gyapot, kóc, gazdasági, malmászati, szeszgyári, serfőzde és egyéb üzembeli műszaki anyagok nagybani elárúsítása legjutányosabb áron. — Legelőnyösebb árajánlattal kívánatra mindenkor készséggel szolgálók. (1189|52|II)

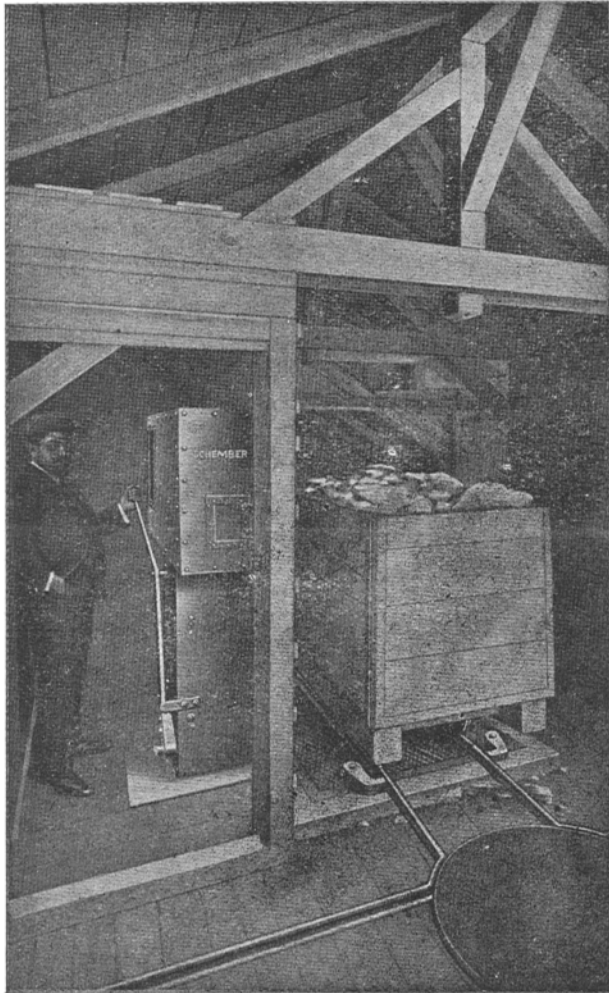
Centrifugális és körforgó
SZIVATTYÚK, FÚVÓK,
GÁZZÍVÓK,

Turbinaszivattyúk és turbokompresszorok.
C. H. Jaeger & Co., Leipzig-Plagwitz.

Vezérképviselet a magyar korona országaiban:
VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök,
 Budapest, V., Lipót-körút 21. Telefon 105—84.

(1163|38)

Önműködő mérleg bányacsillékre

≡ Különleges ajánlattal szívesen szolgál ≡

SCHEMBER C. ÉS FIAI

≡ csász. és kir. udvari szállító ≡

hidmérleg és gépgyár

Budapest, VI., Váci-körút 59.

KÉMÉNYÉPÍTÉS
KAZÁNFALAZÁS

URBANITZKY REZSŐ

ÉPÍTÉSZ MÉRNÖK • BAU-INGENIEUR
BUDAPEST VII. KIRÁLY U.69.
TELEFON 48-91.

SCHORNSTEINBAU
KESSELMAUERUNG

≡ Állandó ≡
gépkiállítás!

Tégla- és cserépgyártó-
gépek.
Kályhaipari berendezések.

A Roscher-gépgyár
Görlitz vez. képviselője:

**Erdélyi Henrik
és Társa**

mérnöki iroda, körkemen-
cék és téglagyárak beren-
dezésére.

BUDAPEST,
VII., Király-utca 69. sz.
TELEFON 48-91

**Lubinus
Stein & Co**

Spezialfabrik
gesundheitstechnischer
Anlagen und Apparate
Kattowitz's

Entwurf und Einrichtung
kompletter
Centralheizungs-
und Lüftungsanlagen

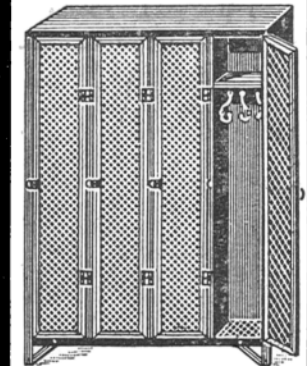
Warmwasserbereitungen
Brause- und Wannenbäder
Arbeiter-Wascheinrichtungen

Dampfkoch- und
Wärmeeinrichtungen

Kleideraufzugsanlagen
nach eigenen Systemen für
Bergwerke und Fabriken

Massenklosetanlagen
Fäkalien-Klärgruben

Kataloge zu Diensten

Massenfabrikation
eiserner
Arbeiterkleiderschränke

(870/52)

BÁNYAZENEKAROK

felszerelése tekintetében legalaposabb tájékoztatást nyújt egy a hangszerek minősége, mint mennyiségére vonatkozólag a „Zenekari felszerelések táblázata” című irodalmi munka, melyet a szerkesztője és kiadója: **Sternberg Armin és Testvére** cs. és kir. udvari hangszergyáros cég Budapest, VII., Rákóczi-ut 60. sz. érdeklődőknek ingyen és bérmentve megküldi. Ugyanott bányászati és automobil j. izó kűrtökről és jelző hangszerekről a különleges képes árjegyzék is megjelent, amelyet a cég szintén bérmentve küldi.